

rører de pådømte forholds strafbarhed og vurderingen af dem som strafværdige, ikke uden udtrykkelig hjemmel ændrer afsagte dommes retsvirkning med hensyn til fortabelse af rettigheder.

De i medfør af straffelovstillæggene domfældte, i hvis dom der findes bestemmelser om rettigheds-tab, og som ikke har generhvervet de mistede rettigheder, jfr. herom nedenfor, er altså vedblivende udelukket fra at udøve de rettigheder og virksomheder, der omfattes af frakendelsen, dog således at § 31 i loven af 1951 giver adgang til ved retskendelse at generhverve retten til at udøve en tidligere udøvet virksomhed. Efter den fornævnte lov af 18. juni 1951 er det den almindelige regel, at strafbart forhold ikke medfører tab af borgerlige rettigheder. Fra udøvelsen af en virksomhed, som kræver en særlig offentlig autorisation eller godkendelse, kan man ifølge loven kun udelukkes som følge af en straffedom, såfremt det udviste forhold begrundes en nærliggende fare for misbrug af stillingen eller hvervet. Den heromhandlede kategori af domfældte er følgende stilling ringere end andre domfældte og også ringere end de få, der har fået endelig dom efter straffelovstillæggene *efter* ophævelsen af bestemmelserne om frakendelse af rettigheder.

For at ændre denne retstilstand taler hensynet til forenkling og tilvejebringelse af enhed i dansk rets regler om fortabelse af rettigheder som følge af straf, og det vil nu være rimeligt, at der tilvejebringes en endelig ordning af dette spørgsmål, således at lovgivningsmagten ikke oftere skal behøve at beskæftige sig dermed.

Lempelser i retsvirkningerne af de efter straffelovstillæggene af 1945 afsagte domme er tidligere gennemført ved lov nr. 239 af 1. juni 1947 og ved lov nr. 224 af 27. maj 1950. Efter den sidstnævnte lov har alle de i medfør af straffelovstillæggets §§ 10—14 og 16 domfældte, hvis straf ikke oversteg 2 år og 6 måneders fængsel, generhvervet de rettigheder, som de havde mistet som følge af straffelovstillæggets § 6 eller lovgivningen iøvrigt. Ikke få har endvidere generhvervet de mistede rettigheder i medfør af den ved loven tilvejebragte hjemmel for, at justitsministeriet i det enkelte tilfælde kunne gengive rettighederne til personer idømt straf af samme størrelse efter andre bestemmelser i straffelovstillægget, efter lov nr. 406 af 28. august 1945 (værnemagerloven) eller efter bestemmelser i de 2 love i forbindelse med andre straffebestemmelser.

Dertil kommer, at mange, — men ikke alle — for hvis vedkommende rettighedsfortabelsen kun er fastsat til 5 år (det gælder bl. a. alle, hvis straf var under 4 år) nu som følge af 5 års periodens udløb har generhvervet de mistede rettigheder.

Gennemførelsen af lov nr. 286 af 18. juni 1951 (rettighedsloven) har også medført nogen lempelse for de i medfør af straffelovstillægget domfældte. De har således samme adgang som andre straffede til at drive virksomhed i henhold til almindeligt næringsbrev eller sønæringsbevis.

Der er imidlertid stadig et praktisk behov for yderligere lempelse af reglerne. Derom vidner talrige henvendelser til justitsministeriet om gengivelse af rettigheder. Til belysning deraf kan iøvrigt oplyses, at skønsmæssigt 2 000 domme har frakendt rettigheder for lang tid (over 5 år) eller for bestandig.

De rettigheder, disse domfældte er afskåret fra at udøve, er i medfør af § 6 i straffelovstillægget, jfr. lovbekendtgørelse nr. 368 af 6. juli 1946, følgende:

- 1) stemmeret og valgbarhed i offentlige anliggender,
- 2) adgang til at opnå offentlig tjeneste og hverv,
- 3) ret til at gøre militærtjeneste,
- 4) ret til at virke som læge, som sagfører eller i anden virksomhed, der kræver en offentlig autorisation,
- 5) ret til at virke som præst for noget trossamfund eller til at udøve undervisningsvirksomhed ved offentlige eller private skoler eller kursus af nogen art eller virke som leder indenfor nogen ungdomsorganisation,
- 6) ret til at deltage i ledelsen af eller være økonomisk interesseret i teatervirksomhed, filmsproduktion eller drift af biografteater,
- 7) ret til at virke som direktør, formand, bestyrelsesmedlem eller i anden ledende stilling eller tillidshverv i erhvervsdrivende selskab eller sammenslutning,
- 8) ret til at virke ved dagspressen eller politisk tidsskrift som udgiver eller redaktør eller til at være økonomisk interesseret i dagblad eller politisk tidsskrift.

Betydning for alle de domfældte har vel kun stemmeretten, som det må anses for ganske ubetænkeligt at indrømme disse domfældte i lighed med alle andre straffede. Bortfald af dommenes bestemmelser om fortabelse af adgang til at opnå offentlig tjeneste og hverv giver selvsagt ikke de domfældte ret til at opnå sådan tjeneste eller hverv, og heller ikke, jfr. ordet „fremtidig“ i § 1, ret til at genindtræde i stilling eller hverv, som de havde før domfældelsen og har mistet som følge af denne. Om de kan opnå ansættelse i tjenestemandstilling eller offentlig hverv vil afhænge af, om de med den dom,